

*Research Insights
Изследователски проникновения*

МУЛТИДИСЦИПЛИНАРЕН ПОДХОД ЗА СЪВРЕМЕННО АКАДЕМИЧНО ПРИСЪСТВИЕ И УСТОЙЧИВО ОПЕРИРАНЕ С АКТУАЛНИ РЕСУРСИ

Виолета Георгиева-Христозова

Тракийски университет – Стара Загора

Резюме. Статията се отнася до университетската дидактика и професионалистите в областта. Това е кратка рефлексия за настоящите предизвикателства пред българското образование, резултирани от еволюцията на обществото, за текущия български образователен контекст, за професионалния профил на съвременния университетски преподавател в ролята му на такъв, но и на ръководител на образователна структура. На базата на проучена теория и практика по педагогически мениджмънт е предложена авторска идея за съвременно академично присъствие и устойчиво опериране с актуални информационни ресурси.

Keywords: high education; university lecturer; management; motivation; academic presence

Съвременното университетско образование е пред предизвикателството да съответства на динамично трансформиращ се хабитат. Въпреки че образованието е консервативна сфера, базираща се на педагогически канон и традиции, университетският преподавател следва да осъвременява своя портрет, съблюдавайки настоящите тенденции, претендиращи за свеж и различен начин на професионално присъствие. Университетът не е промишлено предприятие, в което крайните продукти са идентични, университетът е *art de vivre*.

Регистрирайки действителността, няма как да скрием факта, че българското висше образование драматично девалвира. Причините за това са много и от различно естество, но една от тях вероятно е и самият университетски преподавател. Според Европейския индекс за иновации през 2017 година Р България е охарактеризирана като скромнен новатор, чиято ефективност не се откроява особено в сравнение с тази на Европейския съюз през 2010 година. Дефинираните слаби моменти са именно в иновациите, финансите и атрактивните научноизследователски системи в периода 2010 – 2016 година. Посочва се, че новите дипломирани доктори (PhD) за споменатия период са

3 пъти по-малко от средното равнище за Европа. Българското население с висше образование достига почти 90% от това на Европа, но по отношение на реализиране на концепцията за учене през целия живот България показва незадоволителни стойности – 10 пъти по-ниски от европейските. Броят на научните публикации също е под средноевропейските, като са нараснали само с 5% за последните 5 години. Цитиранията на български изследователи значително намаляват. Отрицателен е и растежът на чуждестранните докторанти. **От всички тези факти може да се констатира, че по отношение на генерирането и приложението на иновации в образованието България заема незавидно място в дъното на класирането.** Това е не особено атрактивна картина, показваща състоянието на българското висше образование и налагаща резки промени и осъвременяване на педагогическата практика.

Съвременният университетски преподавател трябва да обмисли идеята за подновяване на собствената си идеология за дизайна на образователната среда, съсредоточавайки се върху развитието, продуктивността и творчеството на студентите, но и на самия себе си. Това предполага формиране на вдъхновено „пространство“, в което да се преподава ефективно за разгръщане на трайни умения, създаване на конкретни продукти, сигурни резултати и положителна реализация.

Постоянна е актуалността на темата за мотивацията на учащите, но настоящата статия се отнася до *мотивацията на преподавателя*. Сякаш по презумпция се очаква от него да бъде инспириран пожизнено, и сигурно трябва наистина да е така, щом е генератор в най-високо образователно равнище. Вероятно подобно перманентно състояние не е леко, но ако е, то би било подходящо за всеки. Преодолял жадувани служебни равнища и рутиниран в обичайната си практика, сякаш неусетно се „загваря“ в свои невидими очертания и забравя, че времето не е статична категория. Същото това време настоява солидната теоретична подготовка и дългогодишна практика на преподавателя да се рекомпозират. Това презумира нов начин на прилагане на педагогическата теория и практика за ефективно осъществяване на образователните цели. В съвременния университет за това е необходим рационален мултидисциплинарен подход от целия академичен капацитет, визуализиран на фиг. 1.

Към университетския преподавател и колегиалната култура на висшето учебно заведение

В съвременната динамика на живота е неизбежно да се преосмислят стойността и съдържателното значение на познанието като философска категория. Преподавателят много често работи формално по различни външни причини, които не са фокус на настоящата теоретична конструкция. Напрегнатата житейска реалност твърдо му налага да приспособи личния и служебния си живот, за да „стои“ удовлетворително в контекста на новите изисквания от студенти и пред колегия.

Фигура 1. Мултидисциплинарен подход в съвременния университет

За актуализация на професионалния си образ преподавателят е важно да разработи лекционните си курсове и онлайн. Онлайн преподаването вече е стандартна образователна практика в САЩ и Европейския съюз. Преподавателят трябва да отличава проверените, надеждни и достоверни дигитални образователни платформи, защото по-голямата част от учещите го правят (а не е особено атрактивно, когато последните усещат, че знаят повече от тези, които ги обучават).

Друг наложен отново от действителността момент е превръщането на активната употреба на социални медии в елемент от всекидневната култура на професионалиста. Така, от една страна, той може да сътрудничи с колеги на международно равнище, а от друга страна, студентите са в състояние да реализират мигновено общуване с него.

За еволюирането на професионалния си портрет преподавателят системно следва да търси колеги със сходни научни интереси и експерти с добри педагогически практики с оглед проверяване актуалността на специфичните си познания. Въпреки установените постижения и присъдени научни титли истинският професионалист не трябва да изостава от времето, да не спира да чете и да разширява когнитивните си хоризонти.

Педагогическата колегия трябва да формира *кооперативна култура* за трансфериране на опит и практики. Този информационен поток следва да е към всички кадри и изключително усилен към нови и бивши колеги. Към първите изразява колегиална толерантност, а към вторите – зачитане на институционалното наследство и памет. Осъществяването на тази култура е висш пилотаж и конструктивен елемент за стимулиране на преподавателската

мотивация, удовлетворението от служебната дейност, интелектуалния труд и академичното присъствие. Изграждането на подобна организационна култура е лична отговорност на всеки отделен преподавател и именно неговата индивидуална мотивация за установяването ѝ води до нейното цялостно реализиране, съществуване и поддържане.

Към организационното ръководство на висшето учебно заведение

Освен високата лична отговорност по управление на организацията съществуват и много други нелеки задачи за едно ръководство на образователна структура, като: водене на кадрите към ефективно осъществяване на образователните цели, осъвременяване на учебния процес, подобряване на взаимодействието със студентите на различни административни нива и не на последно място – положително разбиране на сериозността за подсилване на мотивацията за работа.

За сполучливо администриране при ръководители, у които лидерството не е иманентно, решаваща стратегия е следването на глобалните образователни политики и потвърдени във времето опит. Импонирани от такива, извеждаме следните важни моменти за успешно ръководство:

- синергия между колеги за повишаване и засилване на комплексното прогресиране на организацията и овладяване на текущи предизвикателства;
- следване на други сполучливи ръководители и практиките им;
- отчитане на ръководната политика и опит на предходни ръководители на организацията;
- провеждане на брифинги с предишни кадри с многогодишен опит в организацията;
- изграждане и поддържане на институционалното наследство и памет чрез блестящо организиране на празнични събития по повод годишнини, свързани с еволюцията на организацията, и лични празници на бивши авторитетни кадри;
- разработване на съвременни атрактивни стратегии за учебния процес;
- тясно кооперативно сътрудничество с надеждни бизнес партньори и прозорливото им интегриране в образователния процес, защото бизнесът трябва да получава адекватно подготвени кадри, които са му необходими с определена характеристика и умения, а за да реализира това образованието, то трябва да знае какви са те (не е случайно, че много млади хора в Европа не следват в университет, а след завършване на средното си образование се записват на обучения и стажове към големи компании, като след приключването им остават да работят там);
- обезателно прилагане на концепцията за учене през целия живот чрез провеждане на вътрешни катедрени обучения и достъпни езикови и компютърни курсове;

- активизиране дейността на научния отдел – перманентно известяване по административно грамотен начин за научни национални и международни форуми. Сериозни анализи на бланките за отчет и план на научната дейност, попълвани всяка година от преподавателите, с оглед регистриране и елиминирани на обструктивни за изследователската дейност моменти;
- смислено и балансирано разпределяне на целеви задачи;
- сплотяване на колегиалния дух чрез зачитане, ценене, съобщаване и поощряване на важни и оригинални преподавателски резултати;
- спорт и ангажиране със смели, но разумни образователни начинания от страна на млади изследователи;
- организиране на неучебни събития с образователен характер за колегията;
- активно, „25“ часа в денонощието, социално медийно присъствие на организацията за мигновен достъп от учащи, преподаватели, бизнес партньори, базови организации и заинтересовани лица;
- поддържана, просторна, светла, чиста, уютна и добре оборудвана база;
- публикационните постижения и присъствието на научни форуми на ръководителите на различни нива в образователната структура трябва да бъдат системен личен пример за колегията, именно защото са ръководители.

Към балансираната стратегия за реализиране на мултидисциплинарния подход

Осъществяването на гореописаното в съчетание с визуализираните на фиг. 2 ключови технологии биха конструирали валидна стратегия за осъществяване на балансиран подход за солидно академично присъствие и уверено опериране със съвременни ресурси.

Неизбежно е регулярно преразглеждане на класическите педагогически методи, отчитайки еволюирането на обществото и персистиращото приложение на технологии във всекидневната култура на съвременните учащи. Образователните потребности на студентите вече са предизвикателство, което следва да бъде посрещнато с *добрата утвърдена класическа педагогическа традиция в съчетание със съответстващия на съвременните учащи език* за реализиране на финален прогрес. Необходимо е дигитализиране на всички задължителни изучавани дисциплини и улеснен достъп до лекционните курсове към тях. Онлайн ученето и преподаването, виртуалните класове и уебинарите отдавна са част от съвременната световна педагогическа практика. Днес е ултрамодерно интегрирането на виртуалната реалност, лайф стрийминга и изкуствения интелект в образованието. За жалост, само понятията се разпознават смислово от малка част от специалистите по педагогика, а как да се мисли за употребата им в българския контекст на висше образование... Само за осъществяването на докторантско изследване вече съществуват начини, улесняващи разработването му, въпреки следването на

Фигура 2. Балансирана стратегия за реализиране на мултидисциплинарен подход за солидно академично присъствие и уверено опериране със съвременни ресурси

педагогическия канон. Примери за това са „пролиферативното дърво“, „светоовното коте“ и много други софтуери.

Особен момент от цялостната стратегия е усъвършенстване на електронните услуги, които всеки университетски преподавател следва да предоставя. Непрактично е познавателен и творчески потенциал от високо равнище да пропилява огромна част от работния си ден в работа с неусъвършенстван софтуер, който например многократно връща потребителя в изходно положение, когато е стигнал до средата или края на отработване на дълга електронна услуга (например попълване на електронен изпитен протокол). Тромавите обструктивни пропуски следва да бъдат овладени за незатормозяващо опериране със системата.

Друг ключов акцент е подновяване и допълване на библиотечните бази с нови университетски изследвания и публикации на издателствата към европейските университети. Факт е, че те предоставят съвършено качествена полезна и съвременна литература, която не се разпространява дигитално и няма как да бъде намерена в „Гугъл“.

Организирането на събития с образователен характер, установяването на контакти с колеги от други ВУЗ, неформалното приятно общуване с колеги от

същия ВУЗ изпитано подсилват мотивацията за работа и инспирират желание за доказване на личния професионализъм.

Следващ опорен пункт е пропорционално и хармонично приобщаване на колегията към научни проекти, а при кооперативно писане и дискутиране на документи да се признава личното авторство, в крайна сметка.

В заключение на настоящата рефлексия университетският преподавател в педагогически факултет трябва не само да говори на своите студенти за концепцията за учене през целия живот, но и сам да бъде неин последовател. Това означава:

- да загърби формиран от предходна трудова заетост манталитет;
- да взаимодейства активно с колеги, образователни експерти и добри практики на национално и регионално равнище;
- да следи международни проучвания и глобална образователна документация;
- да работи по реални проекти, приключващи с ясни крайни продукти;
- да насърчава обратната връзка от студентите;
- да посвещава време на докторантски изследвания;
- да общува с колеги от други страни;
- да участва в професионални социалномедийни платформи.

Всичко това и още много може да се осъществи посредством образователни цикли три пъти годишно, ситуирани на място, онлайн обучения и социалномедийен стрийминг с оглед актуализация на професионалния портрет, автентично академичното присъствие и отработено опериране със съвременни ресурси.

MULTIDISCIPLINARY APPROACH TO CONTEMPORARY ACADEMIC PRESENCE AND SUSTAINABLE OPERATION WITH CURRENT RESOURCES

Abstract. The article refers to university didactics and professionals in this field. This is a brief reflection on the current challenges that faces the Bulgarian education in result of the evolution of the society, on the current Bulgarian educational context, on the professional profile of the modern university lecturer - in his role as educator, and also as a head of an educational structure. On the basis of studied theory and practice in pedagogical management is proposed the author's idea for contemporary academic presence and sustainable usage of modern information resources.

✉ **Dr. Violeta Gueorgieva-Hristozova**

Faculty of Pedagogy

Trakia University

Stara Zagora, Bulgaria

E-mail: violeta.aabv@gmail.com